

MEDDELANDE FRÅN FISKODLINGENS VÄNNER r. f.

N:o 12.

**Från Fiskodlingens Vänners r. f.
verksamhet år 1939.**

av

Curt Segerstråle

Fiskodlingens Vänners r. f. verksamhet måste under år 1939 av flere anledningar bedrivas i en anspråkslös form. Detta sammanhörde till stor del med bristen på nödiga tillgångar i och för anskaffning av kläckningapparatur, vattenledningars dragande och dammbyggnaders samt nödiga yngelbassängers byggande. Medel att avlöna behövliga hjälpkrafter saknades likaså.

De planer, som utarbetats för föreningens verksamhet under år 1939, byggde på att nödigt stöd från statens och intresserade privatpersoners sida skulle fås. Våra båda ansökningar om statsunderstöd blevo emellertid avslagna. Den senare ansökningen gällde ekonomiskt stöd ur det anslag om 100,000 fmk, som ställt till Lantbruksstyrelsens förfogande för understödande av »odling av värlekande fisk«, speciellt då för vårt vidkommande för finansierandet av inköpen av kläckningsapparatur och kläckningsanstillningarnas övriga iordningsställande.

Tydligt negativt på våra arbetsmöjligheter verkade även det offentliga angrepp, som i sak fullt omotiverat riktades mot den nybildade föreningen Fiskodlingens Vänners r. f. och dess sekreterare.

Ett visst ekonomiskt stöd erhöles dock av Borgå landskommun, Ingå kommun, Borgå

Sparbank, A/B Svenska Småbruk och Egna hem, Centralandelslaget Labor, A/B Schildt & Hallberg, A/B Julius Tallberg och Nykarleby stad samt Pellinge Jaktvårdsförening.

Dessa understöd jämte de genom medlemsavgifter influatna beloppen ävensom en del privata personers hjälpsamhet i olika former gjorde det möjligt för föreningen att i en anspråkslös form taga i tu med sin verksamhet bl. a. för upprättandet av små kläckningscentraler för rom av värdefulla fiskarter inom Finlands kustområde.

Gäddodlingsverksamheten.

Vi hade planerat att få 6 kläckningscentraler i gång vid nyländska kusten under år 1939 och att få dem tämligen väl utrustade i tekniskt hänseende. Nu blev det i praktiken av antydde orsaker blott 4 st. ofullständigt utrustade kläckningscentraler.

Dessa 4, till stor del som ett slags små försöksstationer under det första året arbetande centraler för gäddkläckningsverksamheten befunno sig, en vid Växå bäck, c:a 15 km S om Borgå stad, en nedan den gamla kvarndammen vid Söderkulla Gård i Sibbo, en vid den i Långviken i sydöstra

1940

Kyrkslätt utfallande lilla bäckens mynning samt en nedanom Brukssjön vid Fagervik i Ingå, alltså platser med avsevärt olika vattentillförsel och vattenart. De projekterade kläckningscentralerna vid Sjundebysgård i Sjundeå och vid Stensböle gård i Borgå socken blevo ej uppförda våren 1939.

Från dessa 4 kläckningscentraler levererade vi c:a 300,000 yngel till utplantering, dels som »hyra« för platsen och ersättning för lämnad hjälp i arbetet, dels åt egna medlemmar och åt utomstående emot betalning. Föreningens medlemmar och fiskande skärgårdsbor åtnjöto ansevärd rabatt vid inköpen av yngel. Den västligaste utplanteringsplatsen var Sällvik Gårds vatten i Pojovik, den östligaste Sondarö egendoms fiskevatten i Pernå skärgård. En del av gäddynglet utsattes även i nyländska insjöar. Även byte av gäddrom mot gäddyngel förekom.

Skulle ej en del malörer hava inträffat under ynglets utvecklingstid — bl. a. förstörde en i misstag ovanför kläckningsplatsen i Vålox bäck företagen sköljning av luthaltigt byke c:a 50,000 gäddyngel i vår sista kläckningssats därstädes för året 1939 — så hade vi sommaren 1939 kunnat leverera avsevärt mera yngel åt både vattenägare, yrkes- och sportfiskare.

Denna yngelmängd, varav ungefär 90 % blev uppmätt, »räknad«, på volymmetrisk väg, var ju ej så stor, som vi hoppats kunna utplantera år 1939, men dock anmärkningsvärd som första årets skörd under oblida omständigheter. Annoteras må — ej för att vi yvas däröver, utan för att bevisa »glaskläckningssystemets« företräde framom »sumpskläckningen« — att vi från våra 4 kläckningscentraler under vår första »reducerade« arbetssäsong utplanterade mera gäddyngel än man utsatt i Nylands kustområde under våren 1936, 1937 och 1938 enligt statistiska data.

Att man även numera inom Nylands Fiskarförbund anser »glaskläckningsmetoden« vara värd uppmärksamhet, finner man av en notis i Fiskeritidskrift för Finland. Det nämnes där om att »i glas utkläcktes sammanlagt 210,000 yngel, därav 140,000 i Snappertuna, 35,000 i Ingå och 35,000 i Strömfors«. Om också upp-

skattningen av yngelantalet torde vara summarisk, så visar detta dock att Nylands Fiskarförbund med användning av sina få glas vårsommaren 1939 utkläckt (utplanterat?) nästan lika mycket gäddyngel, som ur samtliga sumpar inom det nyländska distriktet under åren 1937 och 1938. Enligt därvid uträknade medeltal (ca 1,600 yngel per sump) motsvarar kläckningseffekten hos dessa få glas den hos ungefär 130 kläcknings-sumpar beträffande utplanterat yngel.

Annoteras må ännu, att kläckningsverksamheten vid Vålox-stationen bevisade, att från Helsingfors fiskhamn dittransporterad konstbefruktad gäddrom, trots en transporttid om ca 4 ½ timme i befruktat tillstånd, kunde giva goda kläckningsresultat.

Planen att nyttja den till Helsingfors förda lekgäddan för fiskodlingsändamål ansågs av kritiken vara dödfödd. Framtiden torde emellertid komma att utvisa att just denna till Helsingfors hämtade lekgädda bildar ett ytterst värdefullt material för fiskodlingsarbetet i Nyland. Men detta utnyttjande av den till Helsingfors bragta lekgäddans rom kräver kritisk och sakkunnig behandling av gäddmaterialet.

Arbetet för ökande av laxfisk- och sikbeståndet.

Beträffande det övriga arbetet inom Fiskodlingens Väner må här nämnas, att vi i början av juni utplanterade ca 40,000 yngel av »ädelfisk«, mest havsforell (= havslaxöring, grålox, taimen) men även bäckforell. Ynglet hade kläckts på Voikka-Kuusankoski fiskodlingsanstalt, tillhörande Kymmene A.B. Det mesta ynglet utsattes i bäckar och åar i Sjundeå socken, därifrån rommen även till största delen härstammade.

Höstfisket efter »lax« bedrevs vid Sjundebysgård i Sjundeå och vid Strömsberg i Borgå å, varvid sammanlagt 45 havsforeller fångades, de flesta vägande mellan 2 och 4 kg. Av dessa erhöles i slutet av oktober och början av november sammanlagt ca 87,000 romkorn, vilka konstbefruktades och överfördes till Porla utmärkt belägna och välskötta fiskodlingsanstalt i Lojo. Med denna anstalt idkar nämligen Fiskodlingens Väner sedan hösten 1939 samarbete och har därför

tillfälle att på våren leverera i tråg matat yngel och på hösten i damm uppfödd ungfisk.

Då nu största delen av detta yngel och sättfiscen utplanteras i därför lämpade avsnitt av nyländska åar och bäckar, komma våra nyländska skärgårdsbor att draga största nyttan av detta »såningsarbete«, alldenstund havsforellen normalt efter 2 eller 3 »bäckår« beger sig ut till havsbandet och där vanligen inom 3—4 år växer till en »lax« på ca 2—4 kg. Men även i havsbandet sommartid svirvlande sportfiskare kunna komma över de av oss utplanterade havsforellerna och kanske dessutom uppe i de nyländska åarna under sådana år, då fiskens uppstigningstid infaller under tillåten fångsttid.

Nämnas må ännu, att samtliga i frihet återförsatta havsforeller blevo märkta med numererade silvermärken och ett »signalmarke« av röd celluloid i och för fortsatta undersökningar av denna fisks vandringar.

Sikstammens skötsel hunno vi hösten 1939 icke ägna oss åt i den omfattning vi ursprungligen hade planerat. Penningbristen, inkallningarna till försvarsberedskapen och krigsutbrottet tvang oss att lämna inredningen av de båda, 10 kläckningsglas och ett laxkläckningstråg omfattande kläckningsanstalterna vid Klåsarö Kraftverk i Pyttis — anstaltens uppförande bekostades av bergsrådet L. Baumgartner — och vid kvarnen vid Molnby Gård i Borgå socken, tämligen halvfärdiga.

I gengäld fingo vi i gång en del av en i början av nov. 1939 i Nykarleby Kraftverk uppmonterad kläckningsanstalt för sik-, gädd- och harr-rom. Bortåt $\frac{3}{4}$ miljon sikrom insattes här i kläckningsglaset. Härvid blev dock blott ca $\frac{1}{2}$ av kläckningskapaciteten utnyttjad, ty anstalten omfattar tills vidare 22 sikglas, vart och ett med en kapacitet om ca 160.000 romkorn.

Glädjande nog kunde även Nykarlebynejdens Fiskevårdsförening fira sin födelsedag ungefär samtidigt med kläckningsanstalten i fråga. Denna »avläggare« av Fiskodlingens Vänner uppe i Österbotten omfattar geografiskt sett Nykarleby stad samt landsförsamling jämte socknarna Munsala och Jeppo. Dess speciella skötebarn blir nu nämnda fiskodlingsanstalt, som har chanser att bliva en betydande härd för fiskodlings-

verksamheten uppe i Österbotten. Även det närbelägna Nykarleby folkskollärarseminariets elever kunde kanske här längre fram samla värdefullt vetande för sitt kommande lärarkall ute i bygderna.

Allmän upplysningsverksamhet.

Under år 1939 har publikationsverksamheten inom Fiskodlingens Vänner varit koncentrerad på tvenne huvudlinjer. De mera vetenskapligt betonade uppsatserna, som på fiskeribiologiskt område skrivits av föreningens sekreterare, hava ingått i en serie: »Foreller i Nylands kustområde« i »Finlands Jakt- och Fisketidskrift«, där Fiskodlingens Vänner haft förmånen att hava en egen avdelning för sig. Även ett antal andra fiskibiologiskt betonade, mindre uppsatser samt en del redogörelser över föreningens verksamhet hava där publicerats.

De mera populärt hållna och den stora allmänheten mer intresserande uppsatserna berörande fisk, fiske, fiskevård, fiskodling och fiskeriekonomiska frågor, hava huvudsakligen behandlats i veckotidningarna »Lantmannabladet« och »Samarbete« samt därjämte även i dagspressen. Ett urval av dessa artiklar hava samlats som särtryck i en serie »Meddelanden från Fiskodlingens Vänner r. f.«, av vilka den senast utkomna bär nummern 10.

På så sätt har det varit möjligt att utan egen tidskrift på bred bas bidra till spridandet av kunskap på fiskerinäringen berörande områden, främst inom svenskspråkiga distrikt i vårt land, men även bland den finskspråkiga publiken, alldenstund en del artiklar också ingått i finska dagstidningar.

Till föreningens upplysningsverksamhet kunna även de föredrag räknas, som hållits inom föreningar och klubbar, samt de trenne radioföredrag, vilka sekreteraren hållit i fiskevårds- och fiskeriekonomiska frågor i Finlands Rundradio.

Under hösten 1939 påbörjades med ekonomiskt stöd av några intresserade privatpersoner även upptagandet av 16 mm:s smalfilm av fiskodlingsarbetet, därav en del i form av färgfilm. Tillsvidare hava dessa upptagningar berört huvudsakligen konstbefruktningen av havsforellrom vid Sjund-

by Gård och sikfiske i Österbotten samt bilder från Nykarleby älv, då sportfiskemöjligheterna i forsarna särskilt beaktats vid dessa upptagningar, gjorda av föreningens sekreterare. Denna film skall, då den är komplett, enligt planerna sedermera användas i propaganda- och upplysningssyfte även vid föredragsverksamhet ute i bygderna.

Vidare i arbetet trots svårigheterna!

Trots det allvarliga läge, vari vårt land nu befinner sig, ärnar föreningen fortsätta med sitt »såningsarbete» på fiskerinäringens område och då göra det i så stor skala som blott förhållandena medgiva. Den hårda beskattningen av fiskevattnen under de se-

naste åren — »saxkrokarnas» anpart däri vid gäddfisket ej att förglömma — den hårda vintern med därav följande ökad dödlighet bland fisk i delvis bottenfrusna vikar och större dödlighet än vanligt bland fiskstammen i flador och insjöar, manar till ökad effektivitet i fiskodlingsarbetet förening. Även de massor av fisk, både fullvuxen och yngel, vilka denna vinter dödsats under isen till följd av bombkrevader, påkalla utökad »såningsverksamhet».

Och vi hoppas under den stundande kampanjen kunna idka ett verkligt gott samarbete med andra organisationer, både med lantbrukssällskap och fiskarförbund, ty samarbete behöves även på detta område i vårt land och det nu i ännu högre grad än tidigare.

Särtryck ur „Lantmän och Andelsfolk”, årgång 1940, 7.

Helsingin yliopiston
Limnologian laitos

Borgå 1940. Tryckeri- & Tidningsaktiebolagets tryckeri

212